

İş Mahkemeleri Kanunu

(Resmî Gazete ile ilânı : 4 . II . 1950 - Sayı : 7424)

No.
5521

Kabul tarihi
30 . I . 1950

BİRİNCİ MADDE — İş Kanununa göre işçi sayılan kimselerle (o kanunun değiştirilen ikinci maddesinin C, D ve E fıkralarında istisna edilen işlerde çalışanlar hariç) iş veren veya iş veren vekilleri arasında iş akdinden veya İş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesi ile görevli olarak lüzum görülen yerlerde iş mahkemeleri kurulur.

Bu mahkemeler :

A) 5018 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin (E) fıkrasına göre sendikaların açacakları ve bu sıfatla aleyhlerine açılacak hukuk dâvalarına;

B) İşçi Sigortaları Kurumu ile sigortalılar veya yerine kaim olan hak sahipleri arasındaki uyuşmazlıklardan doğan itiraz ve dâvalara da bakarlar.

İş mahkemesi kurulmamış olan yerlerdeki bu dâvalara o yerde görevlendirilecek mahkeme tarafından, temsilci üyeler alınmaksızın, bu kanundaki esas ve usullere göre bakılır.

Filî ve hukuki imkânsızlıklar dolayısıyla iş mahkemesinin toplu olarak görevini yapamadığı hallerde de yukarıki fıkra hükmü uygulanır.

İKİNCİ MADDE — İş mahkemeleri bu iş için görevlendirilen yargıcın başkanlığında bir iş veren temsilcisi ile bir işçi temsilcisinden teşekkül eder.

Bu mahkemeye katılacak iş veren temsilcileri, varsa o yerdeki ticaret ve sanayi odası, yoksa en yakın ticaret ve sanayi odası meclislerinin, işçi temsilcileri ise o yerdeki İş Kanununa göre seçilmiş olan temsilci işçilerin toplanarak gizli oyla seçecekleri 12 şer aday arasından birer asli ve üçer yedek olmak üzere Adalet ve Çalışma Bakanlıklarınca tâyin olunur.

Seçimlerin şekil ve usulleri Adalet ve Çalışma Bakanlıklarınca tesbit edilir.

Asli üyelerin bulunmadığı hallerde yedek üyeler başkan tarafından çağrılarak mahkeme teşkil olunur.

Temsilcilerin görev süreleri iki yıldır.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Gerek asli ve gerek yedek üyelere, tâyinlerini mütaakıp başkan tarafından, üye sıfatı ile iştirak edecekleri bütün işlerde kanuna riayet edeceklerine ve tarafsızlıklarını muhafaza eyliyeceklerine ve görüşmeleri ifşa etmiyeceklerine dair yemin ettirilir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — İş mahkemesine üye seçilebilmek için :

- A) Türk vatandaşı olmak;
- B) Otuz yaşını bitirmiş olmak;
- C) Türkçe konuşur ve okur yazar olmak;
- C) Medeni ve siyasi haklardan mahrum olmamış bulunmak;
- E) Ağır hapsi müstelzim veya şeref veya haysiyeti kırıcı bir suçtan mutlak surette veya üç aydan fazla hapis cezası ile mahkûm olmamış bulunmak;
- F) Bulunduğu yerde devamlı olarak en az bir yıldan beri iş veren veya iş veren vekili veyahut işçi olarak çalışmış olmak; (Fâsılalı ve mevsimlik işlerde çalışanların, geçmiş hizmet sürelerinin toplamı nazara alınır.)

Şarttır.

BEŞİNCİ MADDE — İş mahkemelerinde açılacak her dâva, açıldığı tarihte dâva olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgâhı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi işçinin işini yaptığı iş yeri için yetkili mahkemede de bakılabilir. Bunlara aykırı sözleşme muteber sayılmaz.

ALTINCI MADDE — İş mahkemesinin işçi ve iş veren üyelerinin reddi, yazılı veya sözlü olarak yapılabilir. Sözlü yapıldığı takdirde keyfiyet zabıtnameye yazılır ve istemi yapanın imzası alınır.

Ret istemi, reddi istenen üyenin yerine yedek üye alınarak, yedekler de reddolunmuş ise yalnız yargıç tarafından umumi hükümler dairesinde karara bağlanır.

Ret isteminin kabulü hakkındaki karar âleyhine itiraz ve temyiz yoluna başvurulamaz. Ret isteminin reddi üzerine itiraz olunabilir.

İtiraz iş mahkemesinin bulunduğu bölge ağır ceza mahkemesince tetkik olunarak kesin şekilde bir karara bağlanır.

Mahkeme toptan reddolunur veya yargıç ile bir üye birlikte reddedilirse, yargıca tebaan Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunundaki hükümlere göre işlem yapılır.

YEDİNCİ MADDE — İş mahkemelerinde şifahi yargılama usulü uygulanır. İlk oturumda mahkeme tarafları sulha teşvik eder. Uzlaşamadıkları ve taraflar veya vekillerinden birisi gelmediği takdirde yargılamaya devam olunarak esas hakkında hüküm verilir.

İş Kanununun 79 ncu maddesinde yazılı uzlaşma teşebbüsünün yapılmamış olması dâvanın kabulüne ve görülmesine mâni teşkil etmez.

SEKSENİNCİ MADDE — İş mahkemesinin nihai kararları tefhim tarihinden itibaren sekiz gün içinde temyiz olunabilir.

İş mahkemelerinden verilen kararlar, Yargıtayca iki ay içinde tetkik olunarak karara bağlanır.

Yargıtay'ın bu kararlarına karşı karar tashihi istenemez.

DOKUZUNCU MADDE — İş mahkemelerinin çalışma zamanları ihtiyaca göre haftanın münasip günleri ve iş bakımından günün münasip saatleri nazara alınarak Adalet Bakanlığınca tesbit olunur.

ONUNCU MADDE — İş Kanununun uygulanması ile görevli olan idarî merciler, kendilerine yapılan müracaatları 15 gün içinde idari yoldan neticelendiremedikleri ve iş mahkemelerinin görevi içinde gördükleri takdirde, bu hususa dair olan evrak ve belgeleri yetkili iş mahkemesine tevdi ederler. Mahkeme, re'sen gün tâyin ederek tarafları davet ve müracaat sahibinin dâvacı olduğunu tesbitten ve zabıtnameye imzasını aldıktan sonra bu kanundaki esas ve usullere göre dâvayı görerek kararını verir. İdarî mercinin bu yoldaki tevdi mahkemenin göreve mütaallik kararını takyit etmez.

ON BİRİNCİ MADDE — İş mahkemelerinde açılan dâvalar tebligat ücretinden ve her türlü resim ve harçtan muaftır.

ON İKİNCİ MADDE — İş mahkemelerinin asli ve yedek işçi ve iş veren temsilcisi üyelerinden biri üye olmak için gereken vasıflardan birini kaybeder veya vazife görmek üzere çağrıldığı halde iki ay devamlı olarak mazeretsiz gelmezse iş mahkemesinin bölgesi içinde bulunduğu ağır ceza mahkemesinin kararı ile görevinden çıkarılır.

Bu işlem için iş mahkemesi bir yazı ile keyfiyeti ağır ceza savcılığına bildirir ve bu yazının bir örneğini de ilgiliye tebliğ eder.

Görevinden çıkarılması istenilen üye üç gün içinde itirazda bulunabilir. Cumhuriyet Savcısı bu husustaki yazıyı ve varsa üyenin itirazını ağır ceza mahkemesine tevdi eder. Mahkeme bir hafta içinde kararını verir. Bu karar kesindir.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — İş mahkemelerinin işçi ve iş veren temsilcisi üyelerinin mazeretsiz olarak vazifeye gelmemeleri halinde 12 nci madde hükmüne göre yapılacak işlem sonunda ağır ceza mahkemesince ayrıca haklarında beş liradan elli liraya kadar para cezasına hükmolunabilir. Bu ceza inzibati mahiyettedir.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — İş mahkemelerinin işçi ve iş veren temsilcisi üyelerine gördükleri vazife karşılığı olarak Çalışma Bakanlığınca bir ödenek verilir. Bu ödenek işçi temsilcisinin mensup olduğu iş yerinde aldığı günlük ücret tutarından aşağı olamaz. Ödenegin verilme esas ve şartları ile miktarı, Adalet, Maliye ve Çalışma Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunur.

ON BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunda sarahat bulunmayan hallerde Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanır.

ON ALTINCI MADDE — İş kazalarıyla Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları hakkındaki 4772 sayılı Kanunun 67 nci ve İhtiyarlık Sigortası hakkındaki 5417 sayılı Kanunun 38 nci maddelerinin ikinci fıkraları hükümleri kaldırılmıştır.

ON YEDİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunu Adalet ve Çalışma Bakanları yürütür.

1 Şubat 1950

Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 31 . I . 1950 ve 1/542
 Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası : 1 . II . 1950 ve 4/92
 Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları : Cilt Sayfa
 : 18 714
 : 23 . 208,270,290:306,397:401